

Sygnatura akt XII C 341/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Wrocław, dnia 25 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Anna Stawikowska

Protokolant: Wiktoria Koler

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2022 r. we Wrocławiu

na rozprawie sprawy z powództwa (...) w N.

przeciwko J. K.

o wydanie

I. oddała powództwo;

II. zasądza od strony powodowej (...) w N. na rzecz pozwanego J. K. 10.817,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt XII C 341/21

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 10 marca 2021 r. strona powodowa (...) z siedzibą w N. (Francji) domagała się nakazania pozwanemu J. K. wydania kombajnu zbożowego (...), rok prod. (...), nr fabr. (...) wraz z wyposażeniem dodatkowym w postaci przyrządu żniwnego (...) nr fabr. (...), rok prod. (...); wózka do przyrządu żniwnego 5,4 m, nr (...), rok prod. (...), stołu do rzepaku 5,4 m, nr fabr. (...), rok prod. (...). Nadto domagała się zasądzenia na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazano, że strona powodowa jest właścicielem ww. kombajnu zbożowego i wyposażenia na podstawie umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie, która była zabezpieczeniem dla umowy pożyczki zawartej między stronami postępowania. Z uwagi na brak spłat, strona powodowa rozwiązała zawartą z pozwanym umowę pożyczki i wezwała pozwanego do wydania przedmiotu zabezpieczenia, czego pozwany nie dokonał.

W odpowiedzi na pozew pozwany domagał się odrzucenia pozwu w trybie art. 199 § 1 ust. 2 k.p.c., bowiem to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami zostało już prawomocnie osądzone w toku przyspieszonego postępowania układowego toczącego się przed Sądem Rejonowym w Białymstoku w sprawie VII GRp 31/19. W przypadku nieuwzględnienia wniosku o odrzucenie pozwu, pozwany domagał się oddalenia powództwa w całości. Nadto wnosił o zasądzenie od strony powodowej na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany podniósł, że roszczenie dotyczące wydania kombajnu, którego dotyczy pozew zostało już prawomocnie rozstrzygnięte w toku przyspieszonego postępowania układowego Pozwanego, które toczyło się przed Sadem Rejonowym w Białymstoku w sprawie o sygn. akt VIII GRp 31/19. W toku tego postępowania sporządzony został spis wierzycieli, na którym jako wierzyciel objęty układem z mocy prawa uwzględniony została strona powodowa. Nadto w toku tego postępowania dnia 22 października 2020 roku zawarty został pomiędzy

Pozwanym a wierzycielami (w tym również Powodem) układ, zatwierdzony prawomocnym postanowieniem z dnia 26 listopada 2020 roku.

W dalszej części uzasadnienia pozwany przyznał, że zawarł ze stroną powodową Umowę pożyczki. Podnosił, że z uwagi na zawarcie układu w toku przyspieszonego postępowania układowego, strona powodowa może żądać zapłaty wyłącznie wymagalnych rat układowych, które pozwany spłaca regularnie i terminowo (zgodnie z harmonogramem).

Postanowieniem z dnia 15 czerwca 2021 r. wydanym w niniejszej sprawie tut. Sąd odmówił odrzucenia pozwu (k. 78-79).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 lipca 2015 r. strona powodowa jako Pożyczkodawca i pozwany prowadzący (...) jako Pożyczkobiorca zawarli umowę pożyczki nr (...).

Na mocy tej umowy pożyczkodawca zobowiązał się do udzielenia pożyczkobiorcy pożyczki w kwocie 610.200 zł na okres 96 miesięcy.

Pożyczka w całości miała zostać przeznaczona na zakup kombajnu zbożowego (...) (rok prod. (...), nr fabryczne (...)) z wyposażeniem dodatkowym (przrząd żniwny (...), nr fabryczny (...), rok prod. (...) r., wózek do przrządu żniwnego 5,4 m (rok prod. (...) r., nr fabryczny (...)), stół do rzepaku 5,4 m (rok prod. (...) r., nr fabr. (...)).

Zabezpieczeniem pożyczki miało być przewłaszczenie przedmiotu przez pożyczkobiorcę na pożyczkodawcę do czasu całkowitej spłaty wszelkich wierzytelności pożyczkobiorcy wobec pożyczkodawcy.

dowód: umowa pożyczki z 2 lipca 2015 r., k. 9 i 87;

W dniu 17 lipca 2015 r. pozwany odebrał kombajn zbożowy (...) (rok prod. (...), nr fabryczne (...)) z wyposażeniem dodatkowym (przrząd żniwny (...), nr fabryczny (...), rok prod. (...) r.)

dowód: protokół odbioru z 17 lipca 2015 r., k. 20 i 87;

Jako zabezpieczenie pożyczki strony zawarły Umowę przewłaszczenia na zabezpieczenie. W celu zabezpieczenia wierzytelności Spółki wobec Przewłaszczającego z tytułu Umowy Pożyczki nr (...) zawartej pomiędzy stronami dnia 2 lipca 2015 r. oraz wszelkich roszczeń ubocznych Spółki w stosunku do Przewłaszczającego związanych z tą wierzytelnością Przewłaszczający przenosi na Spółkę własność kombajnu zbożowego (...), rok produkcji (...), numery fabryczne (...), wyposażenie dodatkowe: przrząd żniwny (...), nr fabryczny: (...), rok prod. (...).

Przewłaszczający oświadczył, że przewłaszczone na Spółkę Przedmioty Umowy stanowią jego własność i nie są obciążone prawami osób trzecich. Strona powodowa wyraziła zgodę, że o ile nie wystąpi żaden z przypadków naruszenia Umowy Pożyczki i innych Dokumentów Pożyczki, Przewłaszczający ma prawo do nieodpłatnego posiadania i używania Przedmiotów

Ustalono, że Umowa ulegnie rozwiązaniu i własność Przedmiotów Umowy zostanie automatycznie przeniesiona z powrotem na Przewłaszczającego w chwili otrzymania przez Przewłaszczającego zawiadomienia, podpisanego przez Spółkę, stwierdzającego, iż wszystkie zobowiązania Przewłaszczającego określone w Umowie Pożyczki zostały w pełni zaspokojone. Spółka miała podjąć także wszelkie inne działania, na koszt Przewłaszczającego, w celu zapewnienia skutecznego przeniesienia własności Przedmiotów Umowy na Przewłaszczającego.

W przypadku naruszenia któregokolwiek z postanowień Umowy Pożyczki i jeśli Spółka zdecyduje się na realizację zabezpieczenia przewidzianego w niniejszej Umowie, Spółka mogła:

a. zażądać od Przewłaszczającego dokonania sprzedaży Przedmiotów Umowy w imieniu Spółki, na koszt Przewłaszczającego, w celu zaspokojenia roszczeń Spółki z uzyskanej ceny do wysokości zadłużenia

Przewłaszczającego wynikającego z Umowy Pożyczki z zastrzeżeniem innych warunków, jakie mogą być określone przez Spółkę w żądaniu sprzedaży, lub

b. sprzedać Przedmioty Umowy w celu zaspokojenia roszczeń Spółki z uzyskanej ceny, do wysokości zadłużenia Przewłaszczającego wynikającego z Umowy Pożyczki, po potrąceniu kosztów sprzedaży, włączając w to prowizję sprzedawcy, która nie powinna przekraczać przeciętnej prowizji rynkowej.

dowód: umowa przewłaszczenia na zabezpieczenie, k. 10 i 87, przesłuchanie pozwanego, protokół skrócony rozprawy z dnia 7 marca 2022 r., nagranie (00:21:03-00:43:29);

Pismem z dnia 11 lipca 2019 r. strona powodowa wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 39.852 zł w terminie do 18 lipca 2019 r.

dowód: wezwanie do zapłaty z 11 lipca 2019 r., k. 23-24;

Pismem z dnia 31 lipca 2019 r. kierowanym do pozwanego strona powodowa wypowiedziała Umowę pożyczki z dnia 2 lipca 2015 r. nr (...) ze skutkiem natychmiastowym.

Jednocześnie strona powodowa oświadczyła, że Przedmiot umowy, na nabycie którego pożyczka została udzielona, przechodzi na Pożyczkodawcę, stosownie do postanowień Umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie, w dacie złożenia oświadczenia. Strona powodowa wezwała pozwanego do przeniesienia posiadania ww. Przedmiotu na Pożyczkodawcę, które powinno nastąpić w ciągu 3 dni od dnia otrzymania pisma.

Korespondencja została odebrana przez żonę pozwanego – E. K. w dniu 5 sierpnia 2019 r.

dowód: pismo z dnia 31 lipca 2019 r. wraz z potwierdzeniem nadania, k. 25-27;

Pozwany złożył w Sądzie Rejonowym w Białymstoku wniosek o otwarcie przyspieszonego postępowania układowego.

Postanowieniem z dnia 5 września 2019 r. otwarto przyspieszone postępowanie układowe i wyznaczono nadzorcę sądowego w osobie I. R.. Postępowanie toczyło się pod sygn. akt VIII GRp 31/19.

Pismem z dnia 10 września 2019 r. nadzorca sądowy zawiadomił stronę powodową o otwarciu przyspieszonego postępowania układowego.

W odpowiedzi przesłanej wiadomości e-mail z dnia 16 września 2019 r. strona powodowa wskazała, że na dzień 13 września 2019 r. saldo zadłużenia umowy pożyczki z dnia 2 lipca 2015 r. wypowiedzianej 31 lipca 2019 r. wynosiło 350.864,96 zł, w tym zaległości zafakturowane na dzień wypowiedzenia – 41.052 zł, kapitał pozostały do spłaty na moment wypowiedzenia – 284.894,97 zł, odsetki umowne - 24.917,99 zł. Podano, że umowa pożyczki zabezpieczona jest umową przewłaszczenia na zabezpieczenie. Do wiadomości załączono skan umowy pożyczki i umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie, które zostały podpisane jedynie przez pozwanego. Dodatkowo Umowa przewłaszczenia nie została opatrzona datą zawarcia.

dowód: pismo z dnia 10 września 2019 r., k. 60-61, wiadomość e-mail wraz z załącznikami, k. 62, 67-69, zeznania świadka I. R., protokół skrócony rozprawy z dnia 7 marca 2022 r., nagranie (00:03-44-00:21:34);

Na przesłanych przez stronę powodową dokumentach (umowy pożyczki i umowy przewłaszczenia) znajdowały się jedynie podpisy pozwanego, nie było zaś podpisów strony powodowej. Dodatkowo umowa przewłaszczenia za zabezpieczenie nie została opatrzona datą zawarcia umowy, co miało znaczenie z punktu widzenia skuteczności jej zawarcia.

Nie było możliwości porównania umów, ponieważ pozwany nie posiadał żadnych dokumentów.

Nadzorca sądowy skontaktowała się telefonicznie z pracownikiem strony pozwanej, który przesłał jej wiadomość e-mail i uzyskała informację, że jest to jedyna dokumentacja, którą strona powodowa posiada. Z rozmowy wynikało, że strona powodowa ma świadomość, że zabezpieczenia nie zostały skutecznie ustanowione.

Na tej podstawie 25 września 2019 r. nadzorca sądowy sporządził kartę wierzytelności, w której umieścił wzmiankę, że pozyskał umowę przewłaszczenia, jednakże ani ona, ani umowa pożyczki przesłane nadzorcy przez stronę powodową nie zawierają podpisów osób, które w imieniu strony powodowej zawierały te umowy, a nadto w umowie przewłaszczenia nie została wskazana data jej zawarcia. Wskazano także, że pozwany nie posiada dokumentów potwierdzających zawarcie tych umów. Wierzytelność została oznaczona jako objęta z mocy prawa.

W dniu 9 października 2019 r. nadzorca sądowy złożył spis wierzytelności oraz spis wierzytelności spornych w sprawie VIII GRp 31/19 toczącej się przez Sądem Rejonowym w Białymstoku, o czym ogłoszono w Monitorze Sądowym i Gospodarczym z dnia 8 listopada 2019 r., nr (...) ((...)).

Na tej podstawie sędzia-komisarz uznał, że nie doszło do skutecznego zawarcia umowy przewłaszczenia, a co za tym idzie ustanowienia zabezpieczenia. W związku z tym w postanowieniu Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 26 listopada 2020 r. wydanym w sprawie o sygn. akt VIII GRp 31/19 wierzytelność strony powodowej nie została zaliczona do „Grupy 4: Wierzyciele zabezpieczeni na majątku dłużnika prawami rzeczowymi, w kwocie znajdującej pokrycie w przedmiocie zabezpieczenia, którzy wyrazili zgodę na objęcie układem”, a zaliczono ją do „Grupy 3: Wierzyciele niezabezpieczeni rzeczowo na majątku dłużnika, których kwota wierzytelności jest większa niż 50.000 zł”.

dowód: karta wierzytelności, k. 50, postanowienie Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 26 listopada 2020 r. wydanym w sprawie o sygn. akt VIII GRp 31/19, k. 51-52, Monitor Sądowy i Gospodarczy z dnia 8 listopada 2019 r., nr (...) ((...)), k. 53, zeznania świadka I. R., protokół skrócony rozprawy z dnia 7 marca 2022 r., nagranie (00:03-44-00:21:34);

Następnie pismem z dnia 21 lutego 2020 r. strona powodowa wezwała pozwanego do wydania kombajnu zbożowego (...), rok prod. (...), nr fabryczny (...) w terminie 7 dni.

Pozwany przekazał pismo nadzorcy sądowemu, który w odpowiedzi z dnia 3 marca 2020 r. wskazał, że nadzorca sądowy uwzględnił wierzytelność (...) Spółka Akcyjna Oddział w Polsce, w spisie wierzytelności złożonym do akt przyspieszonego postępowania układowego prowadzonego przed Sądem Rejonowym w Białymstoku wobec (...), sygn. akt VIII GR 32/19, w kwocie łącznej 350.864,96 zł. Z uwagi na braki w dokumentacji, którą otrzymano od strony powodowej na moment sporządzania spisu wierzytelności, we wrześniu 2019 r., nadzorca sądowy uznał, że nieskutecznie ustanowione zabezpieczenie w postaci przewłaszczenia kombajnu zbożowego (...), rok produkcji (...). Dokumenty okazane dotychczas przez wierzyciela (umowa pożyczki umowa przewłaszczenia) nie były kompletne, nie zawierały potwierdzenia zwarcia tych umów ze strony wierzyciela. Nadto wskazano, że w dokumencie umowy przewłaszczenia nie ma daty jej zawarcia, co skutkowało brakiem podstaw do uprzywilejowania strony powodowej jako zabezpieczonej rzeczowo. W związku z powyższym wierzytelność została uznana przez nadzorcę sądowego jako wierzytelność objęta układem z mocy prawa.

Stronę powodową poinformowano, iż w ramach przyspieszonego postępowania układowego (...) prowadzone są rozmowy z klientami zainteresowanym i nabyciem części nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa. Dłużnik w okresie koniec stycznia/połowa lutego 2020 odbył także kilka rozmów z potencjalnymi nabywcami kombajnu zbożowego, jednakże do dnia sporządzenia pisma nie złożono wiążącej oferty. Środki pozyskane ze sprzedaży majątku stanowić miały źródło spłaty zobowiązań (...) na warunkach określonych w propozycjach układowych.

Nadzorca sądowy zwrócił się do strony powodowej z prośbą o:

- informacje czy dokumentacja dotycząca umowy pożyczki i umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie, przesłana mu w formie elektronicznie w dniu 16 września 2019 r. przez Pana M. O., jest ostatecznym dokumentem, który przekazaliście Państwo nadzorcy sądowemu,
- wstrzymanie się z podejmowaniem działań wynikających z wezwania do wydania kombajnu zbożowego z dnia 21 lutego 2020r., do czasu wyjaśnienia/potwierdzenia skuteczności zawarcia umowy przewłaszczenia, stanowiącej podstawę wezwania do wydania kombajnu zbożowego.

dowód: pismo z dnia 21 lutego 2020 r. wraz z wyciągiem z książki nadawczej, k. 28-30, pismo z dnia 3 marca 2020 r. wraz z potwierdzeniem nadania, k. 54-57, 63-66, zeznania świadka I. R., protokół skrócony rozprawy z dnia 7 marca 2022 r., nagranie (00:03-44-00:21:34);

Pismem z dnia 13 marca 2020 r. strona powodowa ponownie wezwała pozwanego do wydania kombajnu zbożowego (...) w terminie 7 dni.

Pozwany ponownie przekazał wezwanie nadzorcy sądowemu, który pismem z dnia 20 marca 2020 r. poinformował, że kopie umów załączone do pisma z 13 marca 2020 r., w tym umowa pożyczki nr (...) z dnia 2 lipca 2015 r. i umowa przewłaszczenia na zabezpieczenie w/w umowy pożyczki, nie spełniają warunków dokumentu w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania cywilnego. Z otrzymanych dokumentów nie wynika także, iż osoby podpisane pod umowami posiadały pełnomocnictwo do reprezentowania (...) Spółka Akcyjna (...) Oddział w Polsce w zakresie zawarcia tych umów. Ponadto analiza umów załączonych do pisma z dnia 13 marca 2020 r. oraz przesłanych nadzorcy sądowemu, w formie elektronicznej 16 września 2019 r., wskazuje na znaczne różnice pomiędzy okazanymi przez stronę powodową dokumentami. Wskazano, że różnice te dotyczą między innymi:

- innych treści okazanych umów, i tak dokumenty przesłane pismem z dnia 13 marca 2020r., zawierają dopiski ręczne dokonane na treści umów, których nie było na umowach okazanych nadzorcy sądowemu we wrześniu 2019 r. Informacje dodatkowe dopisane ręcznie są istotnymi elementami tych umów ponieważ dotyczą cech identyfikujących elementów stanowiących dodatkowe wyposażenie.
- podpisów/ parafek, które różnią się pomiędzy sobą, a także są inaczej umiejscowione na okazanych dokumentach. I tak np. na umowie pożyczki stanowiącej załącznik do pisma z dnia 13 marca 2020r. parafka przy punkcie drugim umowy dotyczących określenia jej przedmiotu znajduje się po prawej stronie umowy na jej marginesie, zaś na umowie pożyczki przesłanej nadzorcy sądowemu w dniu 16 września 2019 r. parafka znajduje się w polu/tabeli określającej przedmiot umowy pożyczki. Różnice występują też w samych parafach oraz podpisie pod umową.

Nadzorca sądowy wskazał, że nie zostały dołączone dokumenty w postaci Załączników 1-4 stanowiących integralną część umowy.

Wskazano, że różnice w przesłanych dokumentach są tyle istotne, że do czasu potwierdzenia autentyczności i kompletności dokumentów, którymi strona powodowa dysponuje nie ma podstaw do zmiany wierzytelności przysługującej stronie powodowej ujętej w spisie wierzytelności. Poinformowano, że według danych zawartych w spisie wierzytelności wierzytelność przysługująca stronie pozwanej uznana została wierzytelności z mocy prawa objęta układem.

dowód: pismo z dnia 13 marca 2020 r., k. 70, pismo z dnia 20 marca 2020 r. wraz z potwierdzeniem nadania, k. 71-75, zeznania świadka I. R., protokół skrócony rozprawy z dnia 7 marca 2022 r., nagranie (00:03-44-00:21:34);

Strona powodowa nie odpowiedziała na pismo nadzorcy sądowego z dnia 20 marca 2020 r. Nie przesłała też żadnych dodatkowych dokumentów.

dowód: zeznania świadka I. R., protokół skrócony rozprawy z dnia 7 marca 2022 r., nagranie (00:03-44-00:21:34);

Pismem z dnia 18 września 2020 r. nadzorca sądowy poinformował wierzycieli pozwanego, w tym stronę powodową, o zgromadzeniu wierzycieli w dniu 22 października 2020 r., jednocześnie pouczając, że wierzyciele mogą oddać swój głos na piśmie (doręczając na adres nadzorcy sądowego przez 16 października 2020 r.) lub ustnie do protokołu.

dowód: pismo z dnia 18 września 2020 r. wraz z potwierdzeniem nadania, k. 58-59, zeznania świadka I. R., protokół skrócony rozprawy z dnia 7 marca 2022 r., nagranie (00:03-44-00:21:34);

Strona powodowa nie oddała głosu na zgromadzeniu wierzycieli, nie zaskarżyła też zawartego układu.

Układ został przyjęty, zatwierdzony i uprawomocniony, bowiem nie zaskarżył go żaden z wierzycieli.

dowód: zeznania świadka I. R., protokół skrócony rozprawy z dnia 7 marca 2022 r., nagranie (00:03-44-00:21:34).

Sąd zważył co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu w całości.

W niniejszym postępowaniu strona powodowa domagała się nakazania pozwanemu wydania kombajnu zbożowego (...), rok prod. (...), nr fabr. (...) wraz z wyposażeniem dodatkowym w postaci przyrządu żniwnego (...) nr fabr. (...), rok prod. (...); wózka do przyrządu żniwnego 5,4 m, nr fabr. (...), rok prod. (...), stołu do rzepaku 5,4 m, nr fabr. (...), rok prod.(...). Swoje roszczenie wywodziła z umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie.

Ustalając stan faktyczny Sąd w dużej mierze oparł się na dowodach z dokumentów. Ostatecznie ich wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania. Chodzi tu przede wszystkim o dokumenty w postaci umowy pożyczki, umowy przeniesienia na zabezpieczenie, dokumentów z postępowania restrukturyzacyjnego, korespondencję prowadzoną przez stronę powodową i nadzorcę sądowego.

Wskazana dokumentacja w zasadzie nie budzi wątpliwości co do jej autentyczności. Za wiarygodne Sąd uznał zarówno wszystkie dokumenty urzędowe, jak i prywatne. Dokumenty urzędowe korzystają z domniemania prawdziwości i zgodności z prawdą tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone - art. 244 k.p.c. Dokumenty prywatne stanowią dowód tego, że osoba, która je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie-art. 245 k.p.c.

Wątpliwości Sądu wzbudził dopisek umieszczony na Umowie przewłaszczenia na zabezpieczenie (k. 10, 87) o treści „wózek do przyrządu żniwnego 5,4 m, nr fabr. (...), (...), stołu do rzepaku 5,4 m, (...), (...)”, bowiem został on umieszczony za (z prawej strony) parafek. Nie sposób zatem ustalić kiedy i przez kogo zapisek został uczyniony, i co najważniejsze czy zgodziły się na niego obie strony umowy. Jest to tym bardziej niemożliwe, że pozwany nie posiada drugiego egzemplarza umowy, który umożliwiłby porównanie treści zawartych umów. Kwestia ta jednakże nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Nie mogło umknąć również uwadze Sądu, że umowa przewłaszczenia na zabezpieczenie nie została opatrzona datą, jednakże mając na uwadze treść przesłuchania pozwanego, z którego wynikało, że wszystkie dokumenty zostały podpisane w jednym czasie, a umieszczone na niej parafki i czytelny podpis należą do niego, Sąd doszedł do przekonania, że została ona zawarta w tym samym czasie co umowa pożyczki, zatem przed otwarciem przyspieszonego postępowania układowego.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się także na dowodach osobowych w postaci zeznań świadka I. R. oraz przesłuchania pozwanego.

Zeznania świadka Sąd uznał za wiarygodne, albowiem były spójne, logiczne i konsekwentne oraz koherentne z pozostałym wiarygodnym materiałem dowodowym sprawy. Świadek była nadzorcą sądowym w uproszczonym postępowaniu restrukturyzacyjnym i jej zeznania miały kluczowe znaczenie w niniejszej sprawie. W sposób szczegółowy przedstawiła okoliczności związane z prowadzonym postępowaniem, a w szczególności przesłanki, które zadecydowały o ustaleniach poczynionych w tym postępowaniu, a dotyczących skuteczności zawarcia umowy

przewłaszczenia na zabezpieczenie i co za tym idzie zakwalifikowania wierzytelności jako objętej z mocy prawa, tj. niezabezpieczonej rzeczowo.

Na wiarę zasługiwało także przesłuchanie pozwanego, które pozostawało spójne z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Żadna ze stron nie kwestionowała przeprowadzonych dowodów.

Przewłaszczenie na zabezpieczenie jest umową zawieraną na podstawie art. 353¹ k.c. pomiędzy dłużnikiem - właścicielem rzeczy a jego wierzycielem, stosownie do której dłużnik przenosi na wierzyciela własność rzeczy w celu zabezpieczenia wykonania jakiegoś zobowiązania. Przewłaszczenie rzeczy w celu zabezpieczenia nie następuje z zamiarem trwałego wyzbycia się jej własności i już tylko z tego powodu wykluczone jest identyfikowanie stosunku przewłaszczenia w celu zabezpieczenia ze stosunkiem sprzedaży. Decyduje o tym nie tylko nazwa umowy, ale przede wszystkim treść stosunku prawnego wykreowanego przez oświadczenia woli prowadzące do jego nawiązania i ukształtowania wzajemnych praw i obowiązków stron. Intencją stron umowy o przewłaszczenie na zabezpieczenie (art. 65 § 2 k.c.) nie jest przeniesienie własności rzeczy celem zaspokojenia zobowiązania z umowy np. pożyczki i przyjęcie przez wierzyciela świadczenia w postaci rzeczy na poczet długu z tytułu spłaty pożyczki. Przy przewłaszczeniu na zabezpieczenie realizacja zamierzonego przez strony celu następuje w ten sposób, że w razie niespłacenia długu wierzyciel może, jako właściciel rzeczy, zaspokoić z niej swoją wierzytelność bez potrzeby zachowywania niektórych procedur dyktowanych interesem dłużnika, ale nie oznacza to jednak, że zupełnie dowolnie. W każdym wypadku zaspokojenia się wierzyciela z przewłaszczonej rzeczy następuje nie z chwilą nabycia przez wierzyciela własności rzeczy, ale z chwilą dokonania czynności powodującej zaspokojenie się wierzyciela z tej rzeczy i prowadzącej do umorzenia w całości lub w części zabezpieczonej wierzytelności.

Zgodnie z art. 222 § 1 k.c., właściciel może żądać od osoby, która włada faktycznie jego rzeczą, ażeby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą.

Treścią przewidzianego w art. 222 § 1 k.c. roszczenia windykacyjnego, zwanego też roszczeniem wydobywczym (*rei vindicatio*), jest przyznane właścicielowi żądanie wydania oznaczonej rzeczy przez osobę, która włada jego rzeczą. Służy przywróceniu właścicielowi władztwa nad rzeczą, a więc ochronie jednego z podstawowych atrybutów prawa własności. Dlatego obrazowo określa się je jako roszczenie nieposiadającego właściciela przeciwko posiadającemu. Żeby można było mówić o roszczeniu windykacyjnym, muszą być spełnione dwa warunki: po pierwsze, treścią roszczenia jest żądanie wydania rzeczy, po drugie zaś, wynika ono z prawa własności. Z art. 222 § 1 k.c. wynika, że legitymowanym do wystąpienia z roszczeniem windykacyjnym jest właściciel rzeczy. W myśl art. 6 k.c. spoczywa na nim ciężar udowodnienia, że przysługuje mu prawo własności.

W niniejszej sprawie najistotniejsze było prowadzenie wobec pozwanego przez Sąd Rejonowy w Białymstoku przyspieszonego postępowania układowego (art. 227 Prawa restrukturyzacyjnego). Stan faktyczny ustalony w niniejszym postępowaniu w sposób znaczny (i to w kluczowych kwestiach) odbiegał od ustaleń poczynionych przez tamtejszy Sąd.

Zarówno zawarcie umowy przewłaszczenia za zabezpieczenie, jak i wypowiedzenie umowy pożyczki, a co za tym idzie przejście własności przedmiotu zabezpieczenia (kombajnu zbożowego) miało miejsce jeszcze przed otwarciem przyspieszonego postępowania układowego, z tych też względów zastosowania w niniejszej sprawie nie znalazł art. 249 w zw. z art. 246 Prawa restrukturyzacyjnego.

Przedmiot zabezpieczenia nie został jednakże wydany stronie pozwanej.

Wierzytelność strony powodowej została ujęta w spisie wierzytelności sporządzonej przez nadzorcę sądowego, jednakże nie uwzględniono, że jest ustanowiono dla niej zabezpieczenie rzeczowe, a kombajn będący przedmiotem tego zabezpieczenia wszedł do masy układowej (art. 240 Prawa upadłościowego).

Strona powodowa została prawidłowo zawiadomiona o wszczęciu postępowania i już na tym etapie powinna zgłosić swoje roszczenia związane z przedmiotem zabezpieczenia. Jak wynika jednakże ze zgromadzonego materiału dowodowego, przesłała nadzorcy sądowemu jedynie skany dokumentów, które były niepełne (nie zawierały podpisów osób upoważnionych przez stronę pozwaną do ich zawarcia, a nadto umowa przewłaszczenia na zabezpieczenie nie zawierała daty zawarcia). Pomimo podjętej przez nadzorcę sądowego próby uzyskania kompletnych dokumentów i wyjaśnienia niejasności, strona powodowa nie podjęła dalszych czynności w celu dochodzenia swoich roszczeń. Co istotne, w rozmowie telefonicznej z pracownikiem strony powodowej, nadzorca sądowy ustalił, że strona powodowa nie posiada innych dokumentów niż te które zostały przesłane i jest świadoma nieskuteczności ustanowionego zabezpieczenia.

Nie budzi zatem wątpliwości, że w takim stanie rzeczy zarówno nadzorca sądowy, jak i sąd prowadzący przyspieszone postępowanie układowe doszli do przekonania, że zabezpieczenie w postaci przewłaszczenia nie zostało ustanowione skutecznie, a co za tym idzie wierzycielowi (stronie powodowej) nie przysługuje zabezpieczenie rzeczowe wierzytelności i zakwalifikowali tę wierzytelność do „Grupy 3: Wierzyciele niezabezpieczeni rzeczowo na majątku dłużnika, których kwota wierzytelności jest większa niż 50.000 zł”. Podkreślenia wymaga, że to na stronie powodowej jako wierzycielu spoczywał obowiązek przedstawienia dowodów na skuteczność ustanowionego zabezpieczenia, a w zasadzie umożliwienie sobie, jako właścicielowi rzeczy, zaspokojenia z niego swojej wierzytelności. Strona powoda w tej sytuacji winna złożyć niezbędne dokumenty, tym bardziej, że została poinformowana o skutkach ich niezłożenia (wierzytelność będzie objęta układem z mocy prawa), tym, że dłużnik-pozwany ich nie posiada, a nadto była w ich posiadaniu, skoro złożyła je w niniejszym postępowaniu).

Strona powodowa podjęła kolejne kroki mające na celu zaspokojenie swojej wierzytelności dopiero po niemalże roku, wzywając pozwanego do wydania przedmiotu zabezpieczenia. W odpowiedzi nadzorca sądowy dokładnie opisał na jakim obecnie etapie znajduje się postępowanie prowadzone z udziałem dłużnika, a nadto zadeklarował gotowość współpracy ze stroną powodową co do wyjaśnienia kwestii skuteczności ustanowienia zabezpieczenia w postaci przedmiotu finansowania oraz wypracowania korzystnych warunków spłaty wierzytelności. Jednocześnie nadzorca zwrócił się o nadesłanie konkretnych dokumentów i informacji, które umożliwiłyby zbadanie skuteczności ustanowionego zabezpieczenia. Strona powodowa w odpowiedzi przesłała jednakże ponownie niekompletną dokumentację i mimo kolejnej prośby ze strony nadzorcy, nie tylko nie uzupełniła jej braków zgodnie z wytycznymi, a nawet pozostała zupełnie bierna do końca postępowania. Pomimo świadomości, że wierzytelność została zakwalifikowana jako wierzytelność objęta z mocy prawa układem (art. 150 Prawa restrukturyzacyjnego), strona powodowa nie podjęła żadnych dalszych czynności, które miałyby pozwolić na zaspokojenie jej wierzytelności. Nie tylko nie uzupełniła przesłanych dokumentów, żeby udowodnić skuteczność dokonanego zabezpieczenia, ale także pomimo poinformowania o terminie zgromadzenia wierzycieli i możliwości głosowania nad układem (zarówno na miejscu, jak i na odległość – za pośrednictwem poczty), nie kwestionowała proponowanego układu. Nie można stracić z pola widzenia, że strona powodowa została (nawet kilkakrotnie) poinformowana przez nadzorcę sądowego, że jej wierzytelność została wpisana do Grupy 3 zawierającej wierzytelności niezabezpieczone rzeczowo. Takie zachowanie strony pozwanej należy ocenić jako zgodzenie się na zaproponowany układ, bowiem niewątpliwie gdyby jej on nie odpowiadał, to skorzystałaby z możliwości jego zmiany na etapie przyspieszonego postępowania układowego.

Nie ma racji strona powodowa, że pozwany, a właściwie działający w jego imieniu nadzorca sądowy, nie miał wątpliwości co do ważności zawartych umów. Gdyby faktycznie tak było, to nie wzywałby kilkakrotnie strony powodowej jako wierzyciela do przedłożenia kompletnych dokumentów. Sąd w pełni podziela zdanie wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 4 czerwca 2019 r. (sygn. akt I ACa 19/19), a przywołane przez stronę powodową, że kontrahent mógłby się powoływać na nieważność umowy tylko wtedy, gdyby można było przyjąć, że to sam podmiot, w imieniu którego działał pełnomocnik, na tej podstawie nie uznaje ważności tej umowy albo gdyby kontrahent wyznaczył mu odpowiedni termin do jej potwierdzenia. Strona powodowa zdaje się jednak zapominać, że dokładnie taka sytuacja miała miejsce w trakcie przyspieszonego postępowania układowego. Nadzorca sądowy, działając za pozwanego, zwrócił się o nadesłanie m. in. dokumentów potwierdzających udzielone pełnomocnictwo.

Skoro zatem strona powodowa nie okazała tych dokumentów, to słusznie uznano, że umowa przewłaszczenia na zabezpieczenie nie została skutecznie zawarta.

Nie mogło umknąć uwadze Sądu, że w przypadku przyspieszonego postępowania układowego ma to o tyle istotne znaczenie, że w odmienny sposób traktowani są wierzyciele posiadający wierzytelność niezabezpieczoną rzeczową od wierzycieli zabezpieczonych na majątku dłużnika. W przypadku wierzytelności niezabezpieczonych rzeczowo wchodzi one w skład masy układowej z mocy prawa (art. 150 Prawa restrukturyzacyjnego), zaś w drugim przypadku wymagana jest zgoda wierzyciela na objęcie układem (art. 151 Prawa restrukturyzacyjnego). Jest to też o tyle istotne, że w przypadku uznania skuteczności ustanowienia zabezpieczenia już w przyspieszonym postępowaniu układowym, to strona powodowa mogłaby zaspokoić swoją wierzytelność z kombajnu zbożowego przed innymi wierzycielami.

Zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Związanie wskazanych podmiotów prawomocnym orzeczeniem sądowym oznacza, że muszą one liczyć się z wydanym orzeczeniem, tj. nie mogą go ani zmieniać, ani podejmować jakichkolwiek innych działań nie uwzględniających jego wydania (tak M. Jędrzejewska (w:) T. Ereciński (red.), Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze, wyd. 4, Warszawa 2003, tom 1, s. 667). Tę cechę prawomocnego orzeczenia określa się mianem mocy wiążącej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18 czerwca 2021 r., I NSNc 121/20, LEX nr 3189330).

Związanie wyrokiem sądu cywilnego oznacza brak możliwości zignorowania zarówno ustaleń faktycznych stanowiących bezpośrednio podstawę rozstrzygnięcia, jak i podstawy prawnej. Co do zasady nie jest dopuszczalne odmienne ustalenie zaistnienia, przebiegu i oceny istotnych dla danego stosunku prawnego zdarzeń faktycznych w kolejnych procesach sądowych między tymi samymi stronami, chociażby przedmiot tych spraw się różnił (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 24 lutego 2021 r., I ACa 337/20, LEX nr 3164511).

W judykaturze Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że moc wiążąca orzeczenia może być rozważana tylko wtedy, gdy rozpoznawana sprawa jest inna niż ta, w której wydano poprzednie orzeczenie oraz gdy kwestia rozstrzygnięta innym wyrokiem stanowi zagadnienie wstępne. Waler prawny rozstrzygnięcia (osądzenia) zawartego w treści prawomocnego orzeczenia jest ściśle związany z powagą rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.) i występuje w nowej sprawie między tymi samymi stronami, choć przedmiot obu spraw jest inny. W nowej sprawie nie może być wówczas zastosowany negatywny (procesowy) skutek powagi rzeczy osądzonej, polegający na niedopuszczalności ponownego rozstrzygnięcia tej samej sprawy. Występuje natomiast skutek pozytywny (materialny) rzeczy osądzonej, przejawiający się w tym, że rozstrzygnięcie zawarte w prawomocnym orzeczeniu (rzecz osądzona) stwarza stan prawny taki, jaki z niego wynika. Sądy rozpoznające między tymi samymi stronami nowy spór muszą przyjmować, że dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak przyjęto to w prawomocnym, wcześniejszym wyroku, a więc w ostatecznym rezultacie procesu uwzględniającym stan rzeczy na datę zamknięcia rozprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2014 r., III UK 115/13, LEX nr 1554419 i powołane w nim orzeczenia). Należy również odwołać się do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2012 r., II UK 327/11 (LEX nr 1214585), zgodnie z którym moc wiążąca prawomocnego orzeczenia (art. 365 § 1 k.p.c.) polega między innymi na zakazie dokonywania ustaleń i ocen prawnych sprzecznych z ustaleniami i ocenami już w sprawie osądzonej między tymi samymi stronami.

Z uwagi na powyższe w sprawie znaczenia nabiera prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie o sygn. akt XIII GRp 31/19, bowiem mocą tego judykatu stwierdzono, że wierzytelność przysługująca stronie pozwanej nie została skutecznie zabezpieczona rzeczowo na majątku dłużnika. Z tych też względów Sąd w niniejszym postępowaniu nie mógł dokonać odmiennych ustaleń, zatem powództwo należało oddalić w całości.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu i zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 10.817 zł, na którą to kwotę złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 10.800 zł ustalone stosownie do treści § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z

dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 z późn. zm.) i opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.